

Члени речення

ЧЛЕНИ РЕЧЕННЯ

ГОЛОВНІ

ПІДМЕТ –

хто? що?

ПРИСУДОК –

*що робив? що робить?
що буде робити? що робить
підмет? що з ним
робиться? який він є?*

ДРУГОРЯДНІ

ДОДАТОК –

*кого? чого? кому? чому?
що? ким? на кому? на чому?*

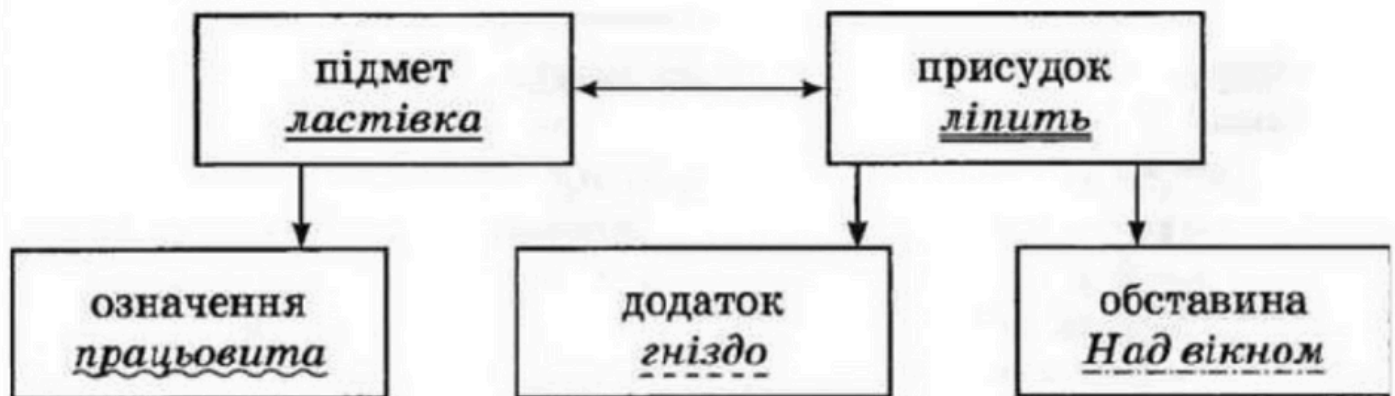
ОЗНАЧЕННЯ –

*який? яка? яке? які?
чий? котрий? скільки?*

ОБСТАВИНА –

*як? де? коли? куди?
звідки? навіщо? чому?*

Над вікном працююча ластівка ліпить гніздо

Однорідні члени речення. Звертання. Вставні слова

Однорідними називають члени речення, які рівноправні між собою, стосуються одного й того самого слова в реченні, виконують однакову синтаксичну роль і відповідають на одне й те саме питання.

На клумбі ми посадили тюльпани, нарциси і півонію.

Однорідними бувають усі члени речення:

Підмети: Тато, мама і бабуся прийшли на мій виступ.

Присудки: Ми бігали, гралися і каталися на гойдалці.

Додатки: Петрик поклав зошит, підручник і ручку.

Означення: Жовті, червоні та рожеві тюльпани
виросли на клумбі.

Обставини: Мені подобається ліс навесні, влітку і
восени.

Між однорідними членами речення ставимо **кому**, якщо вони:

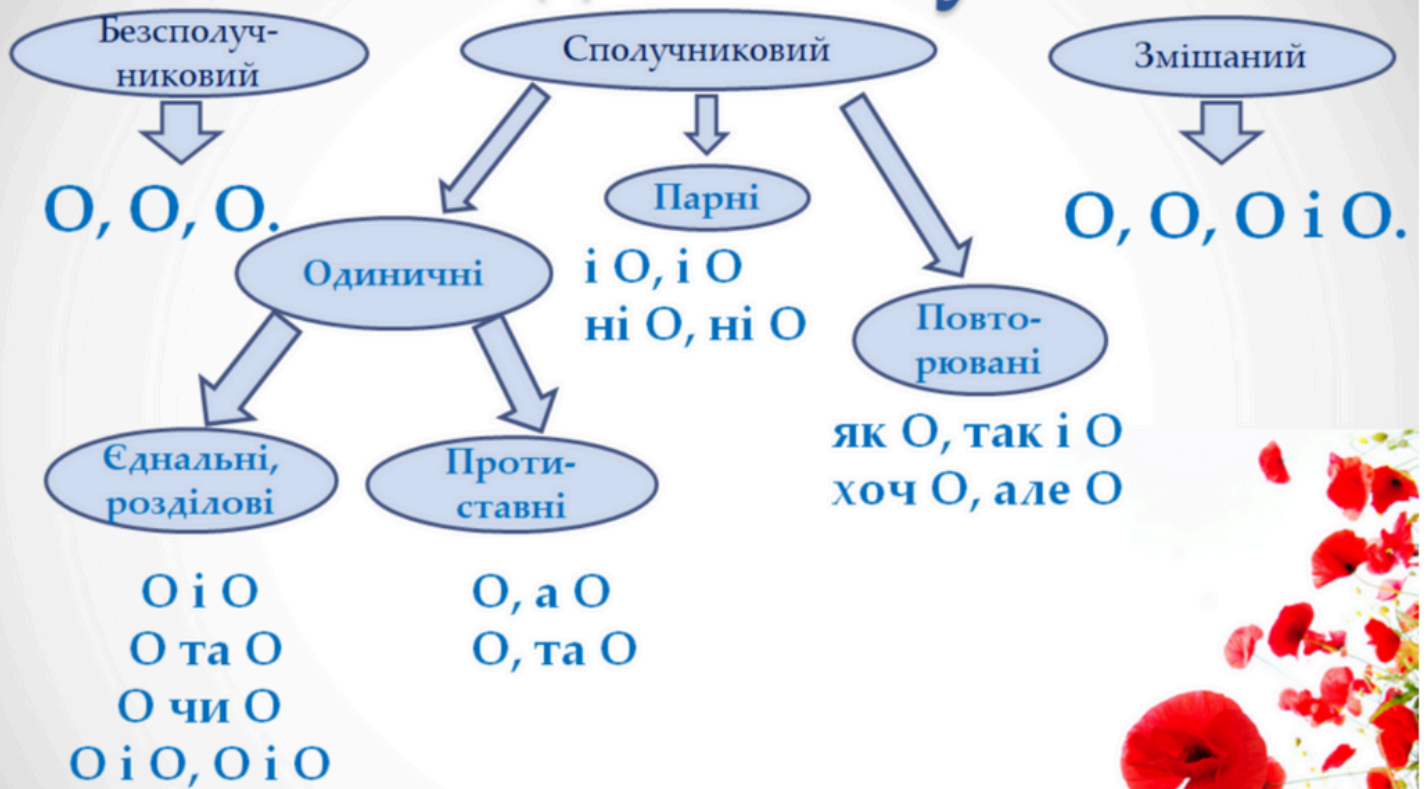
Умова	Схема	Приклад
без сполучників	О, О, О	<i>Радіють молодій обнові <u>берези</u>, <u>клени</u>, <u>явори</u> (Л. Дмитерко).</i>
з повторюваними сполучниками <i>і, та (=і), або, чи</i>	і О, і О, і О	<i>І <u>барвінком</u>, <u>і рUTOю</u>, <u>і рЯСТОМ</u> квітчає весна землю (Т. Шевченко).</i>
з протиставним сполучником <i>а, але, та (=але)</i>	О, але О	<i><u>Тече</u> вода в синє море, <u>та не ви-тікає</u> (Т. Шевченко).</i>
уведені парами зі сполучниками <i>і, та (=і), або, чи</i>	О і О, О і О	<i><u>Ожеледь</u> і <u>мряка</u>, <u>сніг</u> і <u>холод</u> володарюють надворі із самого ранку (І. Коваль).</i>

Узагальнювальне слово є тим самим членом речення, що й однорідні члени.

Розділові знаки між узагальнювальним словом та однорідними членами речення

Умова	Схема	Приклад
після узагальнювального слова двокрапка	Ⓢ: О, О, О	<i>Усе послухало: земля, і вода, і повітря.</i>
перед узагальнювальним словом тире	О, О, О — Ⓢ	<i>Земля, і вода, і повітря — усе послухало (М. Коцюбинський).</i>

Вид зв'язку

Розділові знаки при звертанні

1. Місяченьку! Наш голубоньку! Ходи до нас вечеряти.

Зв !.....

2. Вечірнє сонце, дякую за день!

Зв ,.....!

3. Візьміть мене, лелеченьки, на свої крилята!

....., Зв ,.....!

4. Ой чом не літаєш, орле сизокрилий?

....., Зв ?

5. Через усе моє життя ти, Дніпре, протікаєш.

....., Зв ,.....

Вставні слова можуть виражати або вказувати на:

Упевненість	Звичайно, безумовно, без сумніву, безперечно, певна річ
Невпевненість, сумнів	Здається, напевно, очевидно, мабуть, можливо
Те, кому думка належить	Кажуть, по-моєму, на їхню думку, як видно
Оцінку висловленого	На щастя, на жаль, на диво, на сором, як навмисне, дивна річ
Оцінку повідомленого	Бувало, було, як завжди, як водиться
Порядок викладення думок	По-перше, по-друге, отже, насамперед, нарешті, виявляється, проте, однак, таким чином
Ввічливість	Прошу вас, дозвольте, вибачте, будь ласка
Привернення уваги	Зверніть увагу, зрозумійте, уявіть собі, знаєте, подумайте

Є вставним словом

Здається, ми вже готові вийти на сцену. = **Мабуть**, ми вже готові вийти на сцену.

НЕ є вставним словом

Вихід на сцену здається мені гарною ідеєю.

Якщо слова автора стоять перед прямою мовою, то розділові знаки ставлять так:

Са: «Пм».

Са: «Пм?»

Са: «Пм!»

Са: «Пм...»

Якщо слова автора стоять після прямої мови, то розділові знаки ставлять так:

«Пм»,— са.

«Пм?»— са.

«Пм!»— са.

«Пм...»— са.

Два трамвайчики питали: «Як доїхати до Полтави?»
«Люлі-люлі, треба спати», — над синком шепоче мати.
Тополя просить: «Не рубай мене, чоловіче добрий».
«Доброго ранку, світе!» — радісно гукаю я.

Складносурядне речення

Складносурядне речення

Це таке складне речення, частини якого рівноправні за змістом і поєднані сурядними сполучниками.

Наприклад: Корінь науки гіркий, **а** плід смачний. [], а [].

Речення розповідне, неокличне, складне, складносурядне, а (протиставний сполучник) — зіставлення, дві частини.

Сполучники сурядності

єднальні

виражають
поєднання
або приєднання

і, й, та,
також, не
тільки ... а й,
ні ... ні

протиставні

виражають
протиставлення
або зіставлення

а, але, та (у
значенні але),
проте,
зате, однак

розділові

виражають
несумісність
понять або
чергування
явищ

або, чи, то ...
то, або ... або,
не то ... не то,
чи ... чи